

Mainīgā darba vide poligrāfijas nozārē

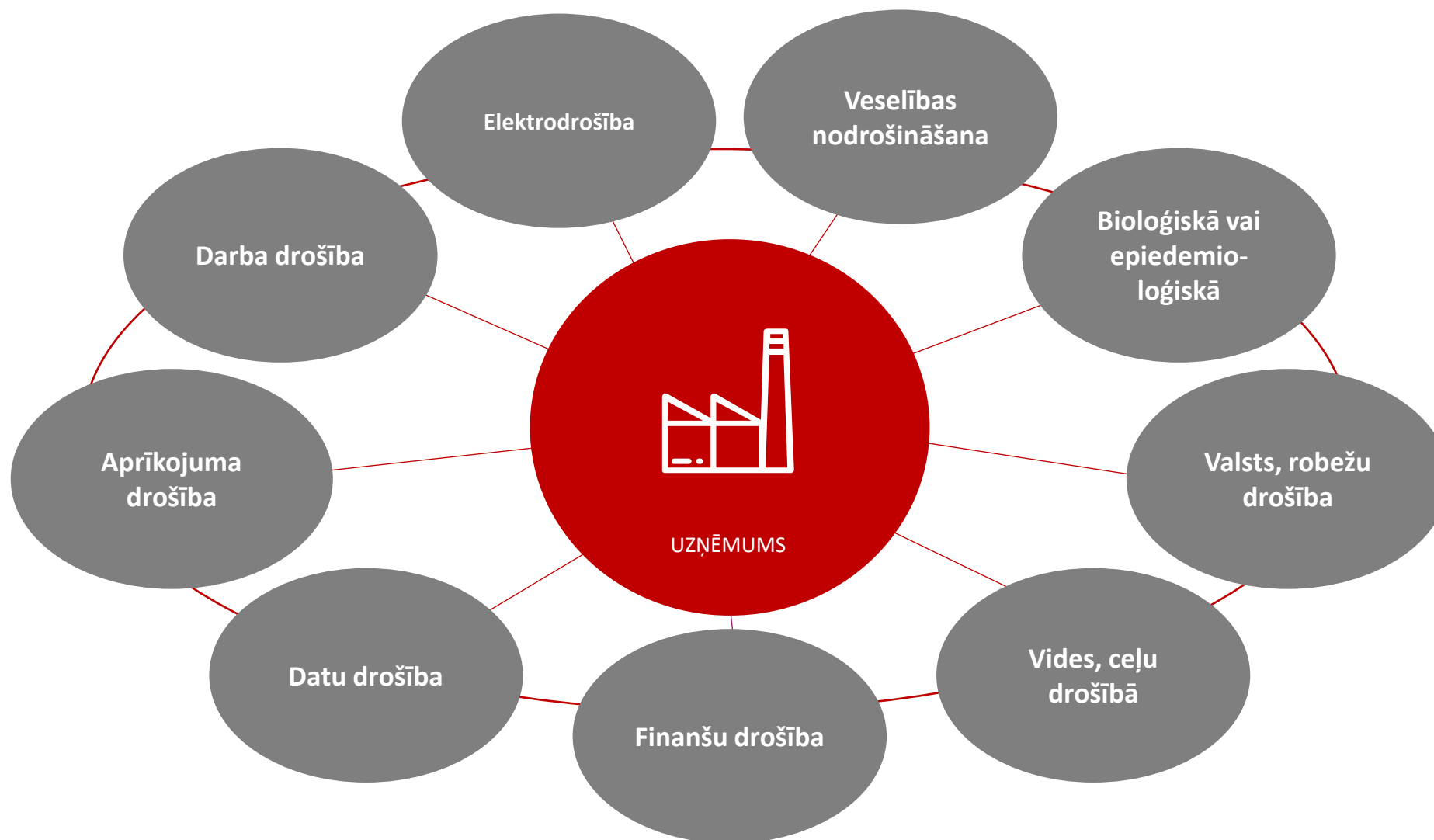
LAIMA BEROZA

Latvijas Darba devēju konfederācijas
darba aizsardzības eksperte

Eiropas Sociālā fonda projekts „Darba drošības
normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības
pilnveidošana”
Projekta mērķis ir uzlabot darba drošību, it sevišķi
bīstamo nozaru uzņēmumos

Darba aizsardzības sistēma bīstamās nozarēs

Darba aizsardzības sistēma bīstamās nozarēs

Atbilstoši Darba aizsardzības likuma prasībām darba devējs izveido **darba aizsardzības organizatorisko struktūru:**

- ņemot vērā uzņēmumā nodarbināto skaitu un darbības veidu, ir jānorīko vai jāpieņem darbā viens vai vairāki darba aizsardzības speciālisti vai jānoslēdz līgums ar kompetentu speciālistu vai kompetentu institūciju.
- 2005.gada 8.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju” nosaka tos komercdarbības veidus, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju, kompetentās institūcijas iesaistīšanas kārtību, kā arī gadījumus, kad darba devējs, veicot komercdarbību, drīkst neiesaistīt kompetentu institūciju.

Darba aizsardzības sistēma bīstamās nozarēs

www.lm.gov.lv/lv/darba-aizsardziba

Uzņēmumā strādā

1 – 11 darbiniekiem

1 – 249 nodarbinātajiem

uzņēmums ar 250 vai vairāk nodarbinātajiem

Darba aizsardzības organizācija

Darba aizsardzības speciālists ar pamatlīmeņa (160 vai 60 stundu) apmācību darba aizsardzībā un papildus apmācību 40 stundas

Darba aizsardzības speciālists ar 1. vai 2.līmeņa augstāko izglītību darba aizsardzībā (nodarbināts uz darba līguma pamata)

Kompetentā institūcija (juridiska persona, ārpakalpojuma sniedzējs)

Darba aizsardzības speciālists ar 1. vai 2.līmeņa augstāko izglītību darba aizsardzībā (nodarbināts uz darba līguma pamata)

Kompetentā institūcija (juridiska persona, ārpakalpojuma sniedzējs)

Divi vai vairāki darba aizsardzības speciālisti, no kuriem **vismaz vienam ir 1. vai 2.līmeņa** augstākā izglītība darba aizsardzībā. Pārējiem uzņēmuma darba aizsardzības speciālistiem nepieciešama vismaz pamatlīmeņa (160 vai 60 stundu) apmācība darba aizsardzībā

Kompetentā institūcija (juridiska persona, ārpakalpojuma sniedzējs)

materiāli par drošību

Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija,
Biedrība (LPUA)

ir apvienojušies 46 juridiskās personas.

VDI filmas un video

- <https://www.youtube.com/watch?v=AC-tu8u1pg4>
- video apmeklējumu skaits svārstās no dažiem simtiem līdz pāris tūkstošiem

«Strādā vesels», materiāli, kokapstrāde un mēbeļu ražošana

- <http://stradavesels.lv/materiali/>
- Prakses standarts «Poligrāfijas nozarei»

Poligrāfijas nozares risku vērtējums, biežāk sastopamie riski

MK 660 «Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība» nosaka risku faktoru grupu iedalījumu: fizikālie, fiziskie, bioloģiskie, ķīmiskie, putekļi, traumatisma, psihoemocionālie/organizatoriskie.

Risku vērtējums-ne retāk kā 1x gadā, ievērojot katrā uzņēmumā esošās profesijas, darba vidi, modernizāciju. Risku vērtēšana, piedaloties darbiniekiem un arodbiedrību pārstāvjiem vai uzticība personām.

darba vides riski citām ar kokrūpniecības saistītām profesijām

darbs klātienē vai attālināti.

Attālinātā darba nosacījumi darba līgumā: par darba vietu, par aprīkojumu, par darbinieka sadarbību attālinātā darba risku vērtēšanā, par izdevumu atmaksu...

administrācijas darbiniekiem, vadītāji, grāmatveži, cits tehniskais personāls
(darbs ar datoru, psihoemocionālais stress, attālinātais darbs)

(darbs piespiedu pozā, smagumu pārvietošana, darbs ar rokas instrumentiem, putekļi, sadzīves ķīmija...)

Poligrāfijas nozares risku vērtējums, biežāk sastopamie profesionālie riski

Visbiežāk sastopamie risku faktori- ir visas risku grupas, ļoti daudz faktoru iedarbojās vienlaicīgi

fizikālie- iekārtu un aprīkojuma radīts troksnis, darbs dažādos laika apstākļos, darba vietas apgaismojums,

ergonomiskie-darba pozas-ilgstoša stāvēšana, darbs pusnoliecoties, noliecoties, darbs augstumā, ergonomiskie darba paņēmieni

bioloģiskie – periodisks darbs āra apstākļos

psihoeemocionālie-darbs maiņās, darba organizēšanas problēmas, saspringts darba grafiks,

ķīmiskie/putekļi- līmes, poligrāfijas krāsas, **šķīdinātāji, vaitspirts**, papīra putekļi,

traumatisms-paslīdēšana, pakrišana, nokrišana, darbs ar bīstamu aprīkojumu, kontakts ar kustībā esošu aprīkojumu, tā daļām, roku traumas, saspiesti, norauti pirksti, elektrības radītas traumas, darbinieka neuzmanība , neatbilstoša aprīkojuma izmantošana

Darba vides faktoru mērījumi

Darba vides risku faktoru mērījumi:

- **indikatīvie** (mikroklimats, apgaismojums, troksnis-
drukas un apstrādes iekārtas)
- laboratoriskie** (troksnis, ķīmiskās vielas/to
maisījumi-krāsas, šķīdinātāji, papīra putekļi)

Mērījumu rezultātu pārskats norāda konkrētā riska lielumu un ietekmi uz darbinieka veselību.

Darba aizsardzības pasākumu plāns – nosaka pasākumus risku samazināšanai vai novēršanai, tā saskaņošana, finanšu izvērtējums

mainīgā darba vidē

poligrāfija
un
pārbaudes

pozitīvais

VDI tematiskās pārbaudes pēdējos gados
poligrāfijas nozarei nav veiktas

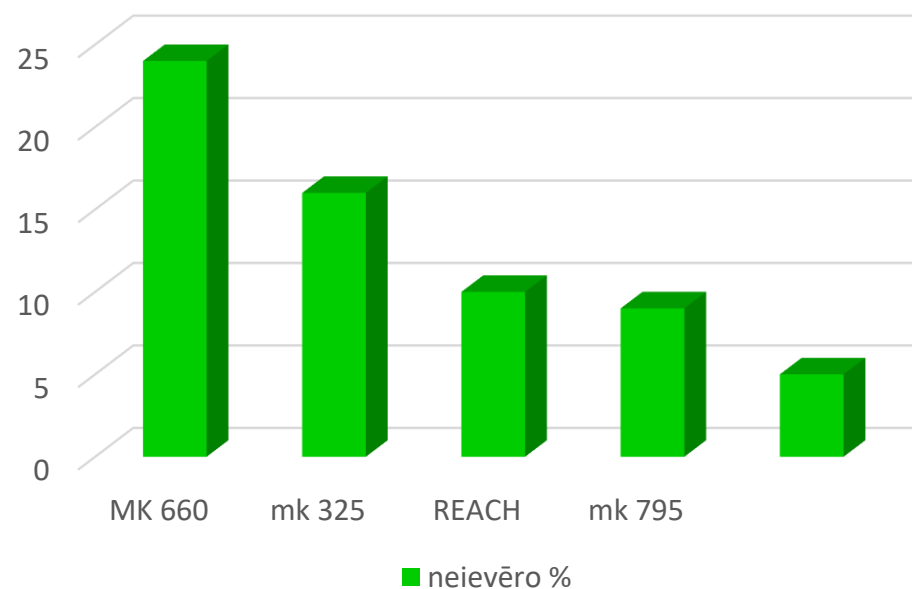
negatīvais

2020. tematiskā pārbaude par ķīmisko vielu un to maisījumu drošu glabāšanu

**153 pārbaudes
547 pārkāpumi-
117 rīkojumi-
0 administratīvie sodi**

**40 pārkāpumi
saistībā ar
ķīmiskām vielām**

**Pārkāpumi, saistībā ar
ķīmiskām vielām**

Darba aizsardzība un tās veikšanas iespējas citādāk

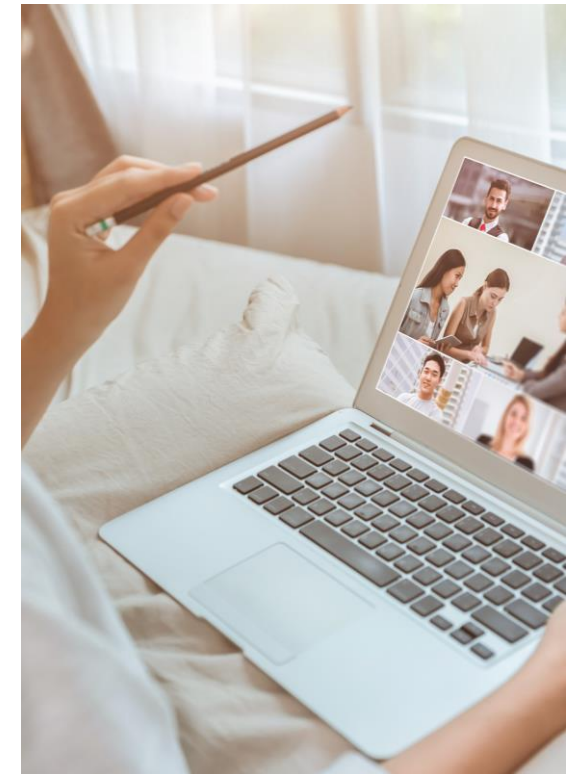
Sagatavot darba aizsardzības plānu

darba aizsardzības plāna budžetēšana kopā ar uzņēmuma attīstību

risku vērtēšana attālinātam darbam

Veikt instruktāžu darba aizsardzībā:

- klātienē
- būvobjektā-klātienē
- tiešsaistē (ZOOM vai cits), nodrošinot tās dokumentēšanu ar ekrānšāviņu, visiem dalībniekiem ieslēdzot ekrānus un tad nodrošinot dokumrntēšanu instruktāžu žurnālā
- individuāli klātienē vai attālināti, izmantojot e vidi un e parakstu

pasākumi risku samazināšanai

*

- vadības izpratne, uzņēmuma politika,
- darba aizsardzības loma uzņēmumā, uzņēmuma iekšējie dokumenti, darbinieku apmācības process, zināšanu pārbaude
- informēšana par darba vides riskiem, instruktāža, apmācība par drošiem darba paņēmieniem
- aprīkojuma drošības uzraudzība un kontrole
- individuālie aizsardzības līdzekļi, t.sk jaunāko IAL sasniegumu pielietošana darbā
- nozares modernizācija

Arodsaslimšanas gadījumi nozarē

MK 908 «Arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtība»

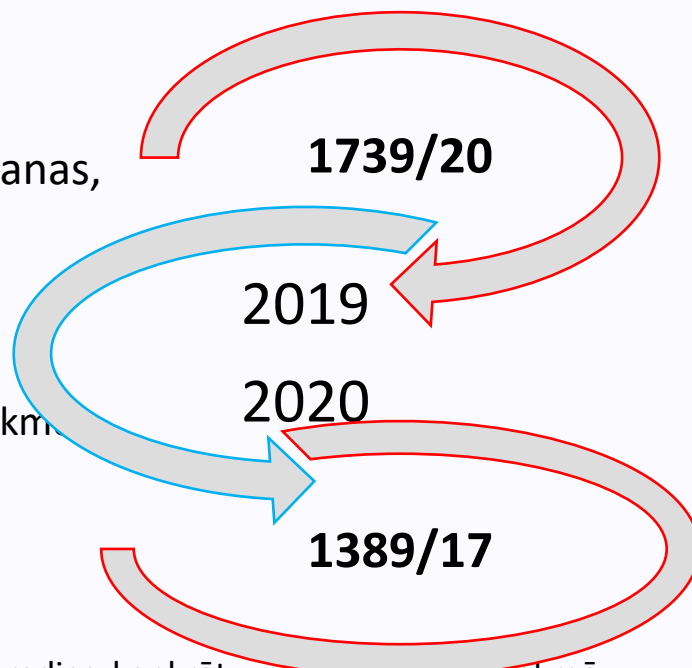
Arodslimības ir atsevišķām darbinieku kategorijām raksturīgas saslimšanas, kuru cēlonis ir konkrēti darba vides riski.

poligrāfijas un papīra ražošanas nozarē ir **ap 1 %** pieteikumiem no visām pieteiktajām pirmreizējām arodsaslimšanām

pirmajā vietā ir **balsta-kustību** (muguras un roku saslimšanas, disku trūces, karpālā kanāla sindroms) locītavu saslimšanas, redzes bojājumi

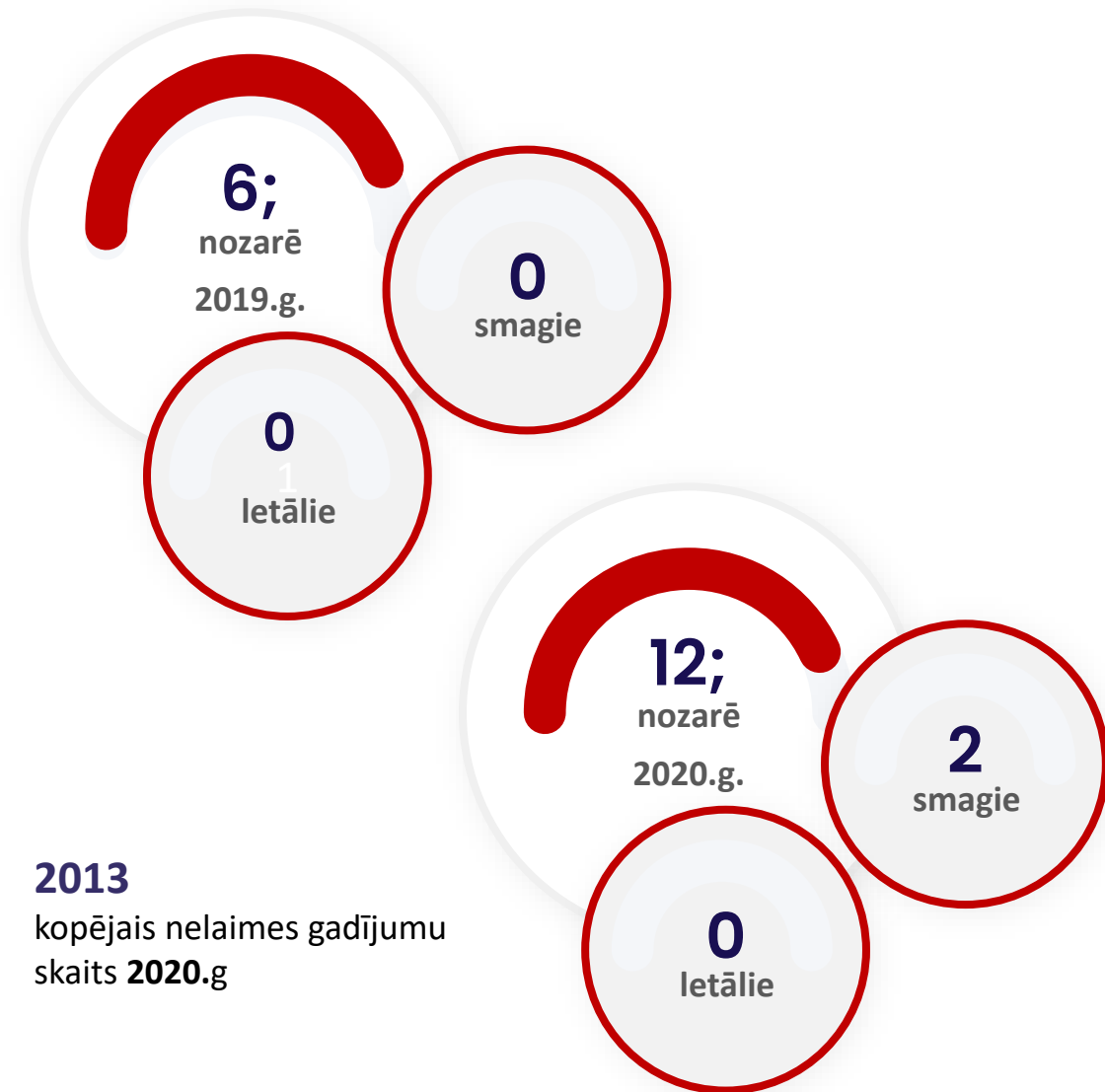
pirmreizējo arodslimnieku skaits vecumā no 45-65 gadiem, darba apstākļu ietekmē vairākas a/s viena cilvēkam

darbiniekam nosaka darbības zaudējumu %, kas radies konkrētu risku faktoru ietekmē, darbinieks saņem kompensāciju no valsts par darbības zaudējumu, ja tas lielums ir >25%.

2274

kopējais nelaimes gadījumu skaits **2019.g.**

2013

kopējais nelaimes gadījumu skaits **2020.g.**

Nelaiemes gadījumi, statistika

MK 950 «Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība»:

Nelaiemes gadījums šo noteikumu izpratnē ir darba vietā vienas darba dienas vai maiņas laikā noticis ārkārtējs notikums, pēc kura personai radušies veselības traucējumi vai pastāv veselības traucējumu iestāšanās varbūtība (inficēšanās risks), vai iestājusies iesaistītās personas nāve.

poligrāfijas nozarē NG sastāda apmēram 0,5% no kopējā skaita Latvijā.

2021. gadā notikuši 2291 nelaimes gadījumi ; 2014 viegli(+ 11%), 243 smagie(+23%), 34 letālie (+54%)

nelaimes gadījumu cēloņi

traumējošie faktori

troksnis

sadursme ar kustībā esošu
priekšmetu, aprīkojumu

krišana no aprīkojuma,
pakāpieniem

pakrišana, paklupšana,
aizķeršanās

pandēmijas risku papildus izpausmes

pēc masku lietošana-

sejas ādas kairinājums, iekaisumi, ekzēmas, ausu gliemežnīcas sāpīgums

pēc roku dezinfekcijas līdzekļu izmantošanas-

ķīmisko vielu ietekme uz roku ādu, tās sausums, pirkstu starpu iekaisumi, nieze

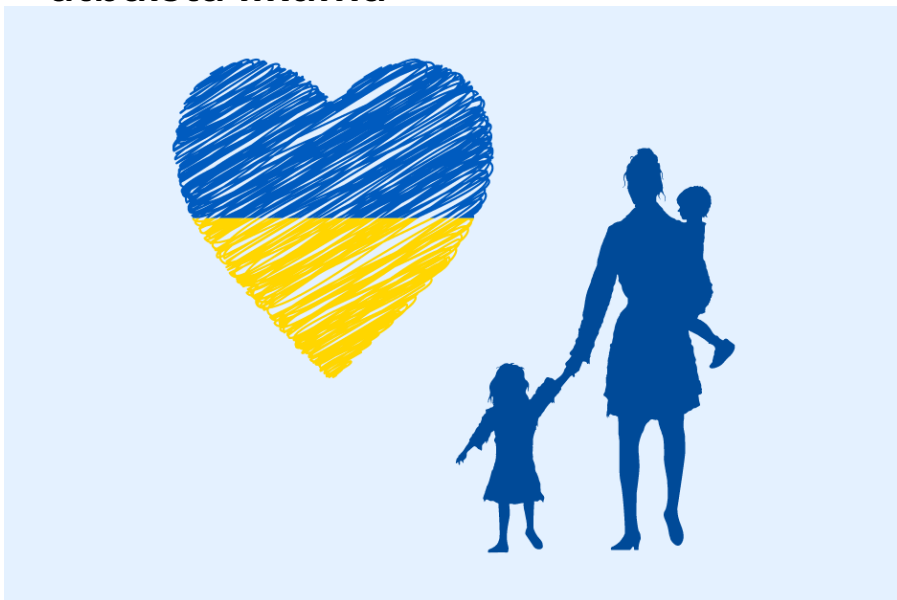
pēc dezinfekcijas līdzekļu ieelpošanas-

acu, deguna, rīkles gļotādas kairinājums, klepus

par obligāto veselības pārbaudi

grozījumi Ukrainas civiliedzīvotāju
atbalsta likumā

VDI:

<https://www.vdi.gov.lv/lv/par-ukrainas-civiliedzivotaju-nodarbinasanu>

Darba devējs ir tiesīgs nodarbināt **Ukrainas civiliedzīvotāju**

bez pirmreizējās obligātās veselības pārbaudes

veikšanas atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas regulē obligātās veselības pārbaudes veikšanas kārtību,

trīs mēnešus kopš darba līguma noslēgšanas dienas.

Šis izņēmums neattiecas uz pirmreizējo veselības pārbaudi personām, kuras paredzēts nodarbināt darbā īpašos apstākļos atbilstoši Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumu Nr. 219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude" 2. pielikumam.»

MK grozījumi

- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
- **DIREKTĪVA (ES) 2022/431**

ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK
**par darba ņēmēju aizsardzību pret risku,
kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu
iedarbību darbā**

Atbildības

- **Darbinieka civiltiesisko atbildību regulē Darba likuma 86. pants**, kurā teikts: "Ja darbinieks bez attaisnojoša iemesla neveic darbu vai arī veic to nepienācīgi, vai citādas pretiesiskas, vainojamas rīcības dēļ ir nodarījis zaudējumus darba devējam, darbiniekam ir pienākums atlīdzināt darba devējam radušos zaudējumus. Ja zaudējumi darba devējam nodarīti ar darbinieka ļaunu nolūku vai tādas viņa pretiesiskas, vainojamas rīcības dēļ, kas nav saistīta ar nolīgtā darba veikšanu, darbinieks atbild par visiem darba devēja zaudējumiem.«
- **Darba aizsardzības likumā** ir noteikta atbildība par darba aizsardzības prasību neievērošanu.
- VI nodaļa: Administratīvie pārkāpumi darba aizsardzības jomā un kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

Videonovērošana darba vidē

- **Darba aizsardzības likums** paredz, ka reizi gadā katrā uzņēmumā jāveic darba vides risku novērtējums. “Ja šajā novērtējumā ir konstatēts, ka darba vietā pastāv konkrēti riski, tad novērošanas kameru uzstādīšana ir pamatota. **Darba aizsardzības likumā tiešā veidā nav paredzēta videonovērošana. (VDI)**
- **Videonovērošana ir jāveic, ievērojot samērīgumu.** Jājautā, kādam mērķim ir uzstādīta kamera. To var uzlikt pie ieejas, drošībai pret zādzībām un ielaušanos.
- Tās nevar tikt uzstādītas, **tikai atsaucoties uz vispārēju argumentu** par iespējamiem apdraudējumiem personu dzīvībai, veselībai vai īpašuma aizsardzībai.
- Videokameras nedrīkst uzstādīt darbinieku kabinetos un privāta rakstura telpās, tualetēs.
- **Aizliegts ierīces izvietot bez darbinieku informēšanas** un izmantot slēptās miniatūrās kameras, ja vien normatīvie akti tieši nepieļauj to izmantošanu (Datu valsts inspekcija).

KONSULTĀCIJAS

**darba aizsardzības
jautājumos**

Laima Beroza

LDDK darba aizsardzības eksperte

Telefons

29471506

E-pasts

laima.beroza@lddk.lv

